

310.

U S T A W A

z dnia 27. maja 1919 r.

o państwowej wyłączności poczty, telegrafu i telefonu.

Art. 1. Eksploatacja poczty, telegrafu i telefonu stanowi wyłączność państwowa, a wszystkie urządzenia poczty, telegrafu i telefonu należą do państwa i pozostają pod zarządem Ministerstwa Poczt i Telegrafów.

Nikt poza Ministerstwem Poczt i Telegrafów nie ma prawa na zaprowadzenie urządzeń pocztowych, telegraficznych i telefonicznych.

Art. 2. A) Prawo wyłączności państwowej co do poczty obejmuje w szczególności: przyjmowanie, przesyłanie i doręczanie:

a) listów i kart pocztowych, b) wszelkiego rodzaju czasopism i druków, wydawanych przynajmniej 2 razy do roku, c) banknotów i walorów wogóle oraz rzeczy wartościowych, wysyłanych w formie listów, d) paczek do wagi 5 kg.

B) Prawo wyłączności państwowej co do telegrafu i telefonu obejmuje budowę, utrzymanie i eksploatację wszelkich urządzeń elektrycznych, służących do przesyłania wiadomości na odległość.

Zastrzeżenia te dotyczą także wszelkich przesyłek, pochodzących z zagranicy.

Pod jakimi szczegółowymi warunkami odbywać się będzie budowa, utrzymywanie i eksploatacja urządzeń telegraficznych i telefonicznych dla celów państwowych i prywatnych przedsiębiorstw dróg żelaznych i wodnych, określi wzajemna umowa, względnie koncesja państwa.

Art. 3. Wyłączności państwowej nie podlegają: a) listy i czasopisma, pieniądze i walory oraz paczki wysyłane przegodnie bez opłaty lub za opłatą przez umyślnego posłańca, o ile w tych wypadkach ani nadawca ani przynoszący nie trudni się zawodowo zbieraniem, przynoszeniem lub doręczaniem listów, czasopism i paczek, b) czasopisma po roku od czasu ich ukazania się, c) reklamowane druki i katalogi dołączone i odnoszące się do wysyłanych towarów.

Art. 4. W obrębie tej samej miejscowości dozwolone jest wysyłanie listów i paczek oraz pieniędzy i walorów przez posłańców prywatnych nawet zawodowych, nie wolno jednak bez osobnego zezwolenia Ministerstwa Poczt i Telegrafów otwierać zakładów dla rozsyłki listów i paczek.

Rozsyłka czasopisma w obrębie tej samej miejscowości nie podlega żadnemu zastrzeżeniu na rzecz państwa.

Art. 5. Wolno budować i utrzymywać urządzenia telefoniczne:

a) właścicielom gruntów w obrębie granic jednego gruntu lub między gruntami od siebie oddzielonemi i należącemi do tego samego właściciela lub połączonemi w jednym zarządzie gospodarczym, o ile odległość ich od siebie nie przenosi 25 kilometrów w linii powietrznej i o ile przewody nie przechodzą przez drogę publiczną.

O zamierzonej budowie takich urządzeń winien właściciel gruntu donieść właściwej Dyrekcji Poczt i Telegrafów, dołączając plan gruntu i budowy linii;

b) właścicielom domów i zakładów przemysłowych w obrębie realności dla wewnętrznego użytku;

c) okrętom dla porozumiewania się wewnątrz statku.

Poza temi wyjątkami tylko Ministerstwo Poczt i Telegrafów może udzielić pozwolenia na budowę urządzeń i prowadzenie przedsiębiorstw telefonicznych osobom fizycznym lub prawnym pod warunkami w koncesji określonemi.

Nie państwowe urządzenia telefoniczne pozostają pod kontrolą pocztowej władzy administracyjnej co do tego, czy warunki zezwolenia wzgl. zakres uprawnień jest zachowany i czy urządzenia telefoniczne nie zagrażają bezpieczeństwu publicznemu.

Art. 6. Urządzenie telegrafu iskrowego na statkach polskich dla ze-

glugi morskiej i rzecznej wymaga zezwolenia Ministerstwa Poczty i Telegrafów.

Co do stacji iskrowych na obcych okrętach w obrębie państwa polskiego obowiązują przepisy międzynarodowe.

Art. 7. Przekroczenie postanowień o państwowej wyłączności pocztowej karane będzie grzywnami w wysokości czterokrotnej aż do dwunastokrotnej przypadających opłat pocztowych. Przytrzymywane przesyłki pocztowe będą przechowywane aż do ukończenia sprawy karnej.

Bezprawne zakładanie urzędzeń pocztowych karane jest grzywną od jednego tysiąca marek do 10.000 marek, a same urzędzenia przechodzą na własność państwa.

Kto wbrew postanowieniom tej ustawy buduje lub utrzymuje urzędzenia telegraficzne lub telefoniczne, podlega karze pieniężnej do 10.000 marek, albo karze więzienia do 6 miesięcy, a same urzędzenia przechodzą na własność państwa. Umysłne sprzeciwianie się kontroli państwowej, przewidzianej w art. 5, karane będzie grzywną do 500 marek.

Karanie należy do władz sądowych.

Rozumyślnie uszkodzenia państwowych urzędzeń telegraficznych i telefonicznych podlegają karom według przepisów prawa, zaś w wypadkach nierozumyślnego uszkodzenia—winni płacą odszkodowanie.

Art. 8. Przy prowadzeniu sieci telegraficznej i telefonicznej przysługuje państwu i jego organom prawo umieszczania bez odszkodowania przedmiotów technicznych na publicznych drogach, placach, mostach, wodach i ich brzegach oraz na przestrzeniach kolejowych, tudzież umieszczanie przedmiotów technicznych za odszkodowaniem na prywatnych gruntach pod i ponad nimi i używania dla tych celów nieruchomości prywatnych.

W razie niedojścia do skutku dobrowolnej umowy z prywatnymi właścicielami nieruchomości, przysługuje państwu prawo przymusu w drodze administracyjnej.

Sprawy sporne co do wysokości odszkodowania rozstrzyga właściwy sąd na żądanie właściciela nieruchomości.

Art. 9. Przy wykonywaniu czynności służbowych wszystkie organa instytucji pocztowej, telegraficznej i telefonicznej znajdują się jako organa państwowe pod szczególną ochroną prawa.

Pracownicy poczt, telegrafów i telefonów obowiązani są do zachowania bezwzględnej tajemnicy tak co do treści przesyłek jak i co do osoby nadawcy i adresata. Naruszenie tajemnicy karane będzie w drodze administracyjno-pocztowej, niezależnie od odpowiedzialności karno-sądowej.

Wyjątki od obowiązku zachowania tajemnicy listowej i telegraficznej są dopuszczalne tylko na mocy obowiązujących ustaw państwowych.

Art. 10. Ministerstwo Poczty i Telegrafów będzie oznaczało opłaty i będzie określało warunki, pod jakimi ma się odbywać przyjmowanie, przesyłanie i doręczanie przesyłek, objętych art. 2, oraz będzie określało warunki koncesji na prywatne telefony stosownie do art. 5.

Art. 11. Znaczkę pocztową (marki) oraz wszelkie płatne druki pocztowe, telegraficzne i telefoniczne, których pod karą nie wolno sprzedawać po cenie wyższej od nominalnej, znajdują się pod szczególną ochroną prawa, a wszelkie ich naśladownictwo będzie karane przez władze sądowe z taką samą surowością jak podrabianie pieniędzy. Pokwitowania (recepisy) pocztowe i telegraficzne tak podawcze jako też oddawcze posiadają wobec sądu, władz cywilnych i wojskowych pełną moc dowodową co do szczegółów w nich zawartych. Podrabianie i fałszowanie pocztowych i telegraficznych pokwitowań (recepisów) nadawczych oraz legitymacji pocztowych

podlega karze na równi z podrabianiem i fałszowaniem dokumentów publicznych.

Art. 12.

1) Wszelkie służbowe przesyłki pocztowe, telegramy i rozmowy telefoniczne władz, urzędów i organów pocztowych, telegraficznych i telefonicznych—są wolne od opłat.

2) Od opłat pocztowych są wolne:

- a) przesyłki do i od jeńców wojennych i osób internowanych w granicach, określonych umowami międzynarodowymi;
- b) przesyłki poczty polowej w granicach, określonych specjalnymi przepisami dla poczt polowych;
- c) korespondencje Pocztovej Kasy Oszczędności i korespondencje osób prywatnych z Pocztową Kasą Oszczędności w sprawach tejże Kasy. Poza tem nikt nie ma prawa korzystania z bezpłatnego przewozu i doręczania przedmiotów, oznaczonych w art. 2.

Art. 13. Przesyłek, powierzonych instytucji pocztowej, nie wolno zająć sądownie ani w jakikolwiek inny sposób prawnie, ani obciążyć zastawem, dopóki nie będą oddane adresatowi lub zwrócone nadawcy. Warunki, pod którymi dopuszczalne jest zatrzymanie, przeglądanie i zajęcie (sekwestracja) korespondencji pocztowej, telegraficznej, wysyłanej w imieniu lub nadesłanej na imię osoby, przeciwko której wszczęte zostało postępowanie karne, określa ustawa o postępowaniu karnem.

Art. 14. Wszelkie lokale, budynki i rzeczy, będące w używaniu poczty, telegrafu i telefonu są wolne od kwaterunków względnie rekwizycji.

Art. 15. Zaprzęgi pocztowe są wolne od drogowego i mostowego myta. Zaprzęgom pocztowym wolno bezpłatnie używać prywatnych dróg, mostów i promów.

Zaprzęgom pocztowym mają na dany sygnał ustępować na drogach wszelkie inne pojazdy.

Zaprzęgom pocztowym w nagłych wypadkach powodzi, zasp śnieżnych i t. p. wolno przejechać przez grunta orne i łąki bez ujmy dla prawa do żądania należnego odszkodowania prawnego.

Art. 16. Wszelkie państwowe i samorządne władze, urzędy, biura i instytucje, tak wojskowe jak cywilne, mają obowiązek ochrony dobra pocztowego, telegraficznego i telefonicznego i udzielania pomocy w ruchu pocztowym, telegraficznym i telefonicznym i w wykonaniu czynności urzędowych na żądanie władz, urzędów i organów pocztowych i telegraficznych.

Art. 17. Zarządy dróg żelaznych państwowych i prywatnych są obowiązane na stacjach kolejowych bezpłatnie dostarczać na żądanie władzy pocztowej lokali wraz z przynależnościami (strychy, komory, piwnice, vestibule, ustępy i t. p.) na umieszczenie urzędów i biur pocztowych, telegraficznych i telefonicznych, magazynów i placów jako też lokali na skład materiałów telegraficznych i telefonicznych, a w razie koniecznej potrzeby także mieszkań dla zajętego tam personelu pocztowego.

O ilości, rozmiarach i przeznaczeniu, jako też o potrzebie lokali decydują wyłącznie władze pocztowe.

Następnie mają zarządy dróg żelaznych państwowych i prywatnych dostarczać bezpłatnie oświetlonych i ogrzanych kolejowych wagonów pocztowych, według wzorów podanych przez władze pocztowe.

Na każde żądanie urzędów i biur pocztowych mają zarządy stacyjne dróg żelaznych dostarczać bezpłatnie w dniu żądania oświetlonych pakunkowych wozów do przewozu przesyłek pocztowych.

Art. 18. Zarządy dróg żelaznych państwowych i prywatnych są obowiązane urządzić na stacjach dogodny dostęp z peronów na wszystkie tory, na których zatrzymują się pociągi, przewożące wozy pocztowe, celem przewożenia lub przenoszenia przesyłek pocztowych.

Organom pocztowym przysługuje prawo wolnego przystępu na perony i tory kolejowe.

Plany nowych i przebudowy już istniejących stacji i torów kolejowych mają być układane w porozumieniu z władzami pocztowymi w zakresie potrzeb pocztowych i telegraficznych.

Art. 19. Władzom pocztowym przysługuje prawo przewozu przesyłek pocztowych przez własne organa wszystkimi pociągami, objętymi rozkładem jazdy.

Zarządy dróg żelaznych państwowych i prywatnych są obowiązane na żądanie władz pocztowych i zarządu pocztu ruchomych dostarczać i każdym pociągiem przewozić wozy (wagony) pocztowe. Przepis ten nie dotyczy się pociągów zbytkownych (luksusowych).

Art. 20. Kolejowe rozkłady jazdy mają być układane w porozumieniu z władzami pocztowymi, przyczem należy, wyznaczając czas postojów, uwzględniać czynności organów pocztowych. Przepisy w art. 19 do 22 mają zastosowanie także do kolei elektrycznych.

Art. 21. Zarządy przedsiębiorstw żeglugi na drogach wodnych państwowych i prywatnych są obowiązane bezpłatnie dostarczać na żądanie władz pocztowych w obrębie budowli portowych i na przedmiotach, służących do przewozu osób drogą wodną — lokali oświetlonych i ogrzanych wraz z przynależnościami (westibule, strychy, komory, piwnice, ustępy i t. p.) na umieszczenie urządzeń pocztowych, telegraficznych i telefonicznych.

O ilości, rozmiarach i przeznaczeniu lokali decydują władze pocztowe.

Władzom pocztowym przysługuje prawo bezpłatnego przewozu przesyłek pocztowych przez własne organa wszystkimi środkami służącymi do żeglugi wodnej.

Organom pocztowym przysługuje prawo wolnego dostępu i korzystania ze wszystkich urządzeń portowych, celem przenoszenia przesyłek pocztowych.

Art. 22. Wszelkie przedsiębiorstwa przewozowe tak zaprzęgowe, jak samochodowe (auta, autobusy i t. p.) są obowiązane na żądanie władz i organów pocztowych i telegraficznych przewozić dobra i organa pocztowe i telegraficzne, co przy udzieleniu koncesji ma być zastrzeżone. Ruch pocztowy samolotami określony zostanie osobnymi przepisami.

Art. 23. Nikomu nie wolno używać godeł (emblematów) i sygnałów poczty, telegrafu i telefonu bez osobnego zezwolenia władzy pocztowej.

Władzom pocztowym przysługuje prawo umieszczania w razie potrzeby godeł i skrzynek pocztowych na wszystkich budynkach.

Art. 24. Wszelkie należności prawne poczty, telegrafu i telefonu z tytułu nie zapłaconego lub nie dopłaconego porta i innych opłat pocztowych, telegraficznych i telefonicznych — ściągane będą przymusowo w drodze administracyjnej, jak należności skarbowe.

Art. 25. Przy koncesjonowaniu przez władze administracyjne przedsiębiorstw o prądzie silnym lub o popędzie elektrycznym mają władze pocztowo-telegraficzne opinjować o właściwości urządzeń (np. instalacji) elektrycznych i o zmianach tych urządzeń.

Art. 26. Odpowiedzialność instytucji poczty, telegrafu i telefonu za powierzone jej przesyłki i telegramy oraz za sprawność terminową będzie określona ordynacją pocztową i telegraficzną, którą ogłosi Minister Poczty i Telegrafów.

Art. 27. Istniejące przed wydaniem obecnej ustawy instalacje prywatne telefoniczne muszą być uprawnione stosownie do art. 5.

Art. 28. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, równocześnie traci moc dekret o tymczasowych przepisach pocztowych z dnia 7 lutego 1919 roku (Dziennik Praw Państwa № 17).

Art. 29. Wszelkie postanowienia sprzeczne z tą ustawą, tracą moc obowiązującą.

Art. 30. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Poczty i Telegrafów.

Marszałek:

Trąpczyński

Prezydent Ministrów:

w z. S. Wojciechowski

Minister Poczty i Telegrafów:

Hubert Ignacy Linde
